

EEN INTELLIGENTE SPIN.

Bij mijn laatste verblijf in Rangoon, Britsch Indië, was ik in de gelegenheid een kunstig werk der natuur te zien. Het is weer een bewijs voor de intelligentie van sommige dieren, die, hoe kleinen onbeduidend schijnend, een groot vernuft aan de dag leggen.

Ik zag dan namelijk in de voorgalerij van mijn woning een spin, bezig zijn net te bouwen tusschen de takjes van eenige sierplanten.

Dit op zich zelf zoo alledaagsch voorkomend geval gaf geen reden tot verwondering.

Zeër verrast was ik echter, toen het diertje het centrum van het web begon uittespinnen en na ongeveer een half uur werken had ze in het web een stervormig figuur gesponnen, dat het uiterlijk had van een witte bloem. Despinragdraadjes waren zoo dicht bij elkaar gebracht, dat men nauwelijks op eenigen afstand de ware natuur van de nagebootste bloem kon uitvinden.

De spin, wier lichaam geel gekleurd was, met roode stippen gevlekt, zette zich na volbrachte arbeid in het midden van het web, alzoo het hart der bloem vormende. Het duurde niet lang, of het eerste insect, een vlieg, viel als slachtoffer van de zoo kunstig nagebootste bloem. Zoodra zij zich op de bloem wilde zetten, werd ze door de spin gegrepen en gedood.

Op deze wijze behaalde de intelligente spin nog menige buit, terwijl ik toezag. Ik maakte van de gelegenheid gebruik om dit stukje kunst der natuur (zie fig.) na te teekenen.

Singapore.

W. G. TEN HOUTE DE LANGE.

DE ROODBORST TAPUIT.

(*Pratincola rubicola*).

Thans wil ik u weer eens een oogenblikje bezighouden en uwe aandacht vragen voor den Roodborst Tapuit (*Pratincola rubicola*), dien ik met u zal behandelen.

Was het mij al wat machtig, om twee maanden na het ontvangen der Gekraagde Roodstaartenfamilie ook nog die van den Roodborst Tapuit te moeten huisvesten, toch ging ik hiertoe gaarne over. Waarom zouden de kleine hulpbehoevende stumpers der laatstgenoemde familie niet met evenveel recht als de jonge Gekraagde Roodstaartjes mogen erlangen de

liefde van den vogelvriend? Maar met dat al kwam ik niet uit de kleintjes, al waren ze ook maar vogelkinderen.

In den zomer van 1907 had ik het dan ook zeer druk in mijne vrije uurtjes, om de kinderen in mijn weeshuis en de volwassen hulpbehoevende oude vogels in mijn herstellingsoord naar mijn beste weten liefderijk te verzorgen en te verplegen.

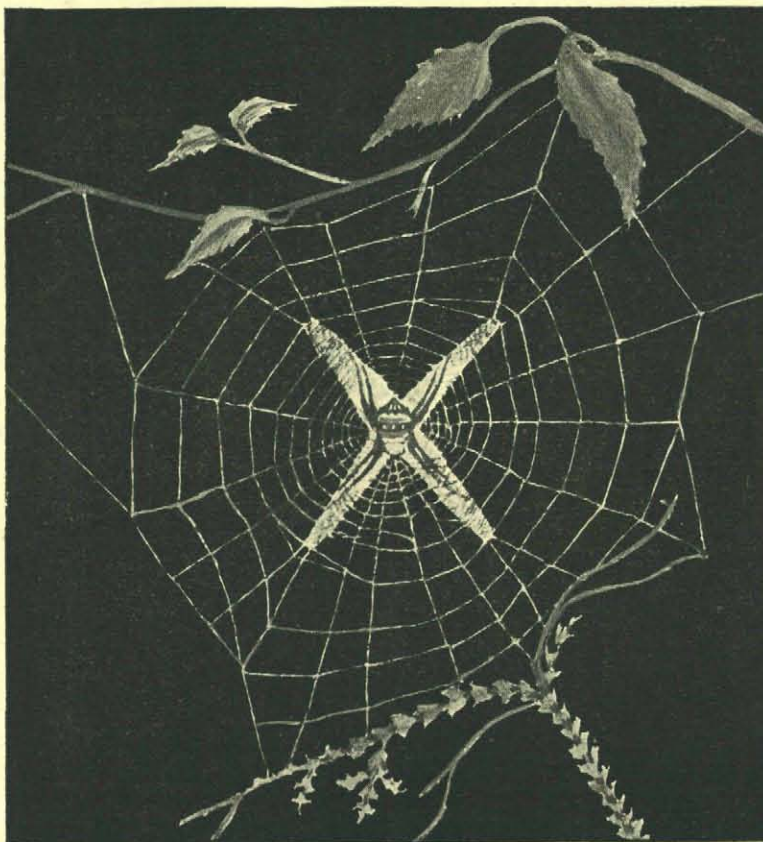
Hier een vogel uit jongenshanden losgemaakt, niet meer kunende vliegen, daar eene ¹⁾ Gierzwaluw door menschenhanden gegrepen, mij ter verpleging gebracht en zoo voortgaande, zou ik u heel wat gevallen

kunnen noemen, waaronder zeer treurige.

Met u zal ik dan ook successievelijk al de vogels behandelen, die in mijne inrichting een plaatsje vonden. Meer dan genoeg hierover en nu ter zake, wij zullen het thans hebben over den Roodborst Tapuit.

Het is mij gelukt, ook de jonge Roodborst Tapuitjes groot te brengen, waarvan u de behandeling eveneens kunt vinden in *Avicultura* van 1907 Nr. 46 (zomerverzorging) en van 1908 Nrs. 5, 9, 15 en 18. Zie errata No. 16 (wintervoeding) een en ander onder den titel: „Iets over het opkweken en houden van insectenetende vogels.“

¹⁾ Ziet *Avicultura* No. 47 van 1909 pag. 1536 2de kolom.

Een spin, die een bloem nabootst.

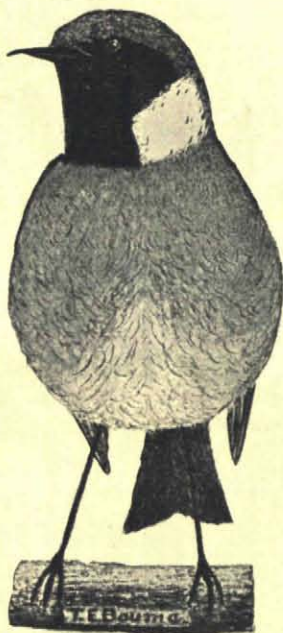
(Eventueel ben ik gaarne bereid mijne methode, welke nu weer zooveel is verbeterd saâm te vatten in eene bijdrage voor dit geëerd Tijdschrift, indien zulks bijval mocht vinden. Een dergelijk verzoek van een lezer gewerd mij reeds. Aan de hand van dat artikel, zou ieder waar noodig, zelf kunnen helpen).

De Roodborst Tapuit is een van het quartet der Tapuitenfamilie en zeer zeker de mooiste van die orde.

De anderen zijn de gewone Tapuit (*Saxicola oenanthe*), de Blonde Tapuit (*Saxicola Stapazina*) en het Paapje (*Pratincola rubetra*).

De Nederlandsche naam van dezen vogel is Roodborst Tapuit. In Gelderland is hij bekend onder den naam Roodborstige Walduker en bij Oirschot noemt men hem Mastvogeltje.

In de Latijnsche taal is dit vogeltje met vele namen gezegend geworden, te weten: *Pratincola*

Roodborst tapuit; mannetje.

rubicola, *Indica*, *Saturator*, *Motacilla rubicola*, *Sylvia rubicola*, *Oenanthe rubicola*, *Saxicola rubicola*, *Indica*, *Hemprichii*.

Tot mijne groote bevreemding komt de Roodborst Tapuit niet voor, trouwens geen der Tapuiten, in de bijlage dd. 24 October 1892 (*Staatsblad* No. 236), gewijzigd bij Koninklijk besluit, dd. 18 Juli 1908 (*Staatscourant* No. 195), behoorende bij de wet tot bescherming van diersoorten, nuttig voor landbouw of houtteelt, dd. 25 Mei 1880 (*Staatsblad* No. 89), wordt alzoo niet door de wet beschermd.

Is deze vogel soms ook al schadelijk, evenals onze beste vrienden de Aalscholvers en Reigers? Maar stil, laat ik maar geen slapende honden wakker maken, hierover wordt al genoeg geschreven en ik zal mij over de u genoeg bekende quaestie maar niet opwarmen, er zou anders wat komen, hoor!

De Roodborst Tapuit mag zeer zeker aanspraak maken, een fraaie en nuttige vogel te worden genoemd, hoewel hij het in kleurenpracht tegen het Gekraagde Roodstaartje (*Erithacus phoenicurus*) zou moeten afleggen, u beschreven in *De Levende Natuur*, jaargang 1908/09 (zie pag. 126 en 152 en erratum pag. 160, 2^e kolom onderaan).

Evenals bij de menschen zijn ook de vogels niet allen even mooi en sierlijk gebouwd, doch in zijne familie spant heer Roodborst Tapuit toch zeer zeker de kroon.

Laat ik hem even aan u voorstellen. Pentteekening 1 geeft u een kiekje van hem in pontificaal.

Het mannetje heeft eene lengte van 13 cM., gemeten van de punt zijns snavels tot aan het einde van den staart, zittende in eene houding als pentteekening 2 u aangeeft en is iets kleiner, meer ingedrongen dan het Gekraagde Roodstaartje. Het heeft een zeer spitsen priemvormigen snavel. Het bovengedeelte ervan, dat eindigt in een klein naar beneden gebogen puntje, komt iets over het onderste heen. De kop is zwart, donkerbruin geschubd, evenals de nek. Op den rug worden de bruine schubben echter grooter. De dekveertjes op den rug boven den staart zijn wit gekleurd. De staart doet aan het einde aan dien van een witvisch denken, is volkomen zwart, van onderen bruinzwart, terwijl de dekveertjes onder aan het lichaam bij den staart eveneens zuiver wit zijn. Onder den snavel zit ter lengte van 2½ cM. een zwart befje, van onderen 1 cM. breed, dat in gebogen lijn aan beide zijden van den kop op een afstand van 1 cM. onder de oogen naar boven gaat over eene lengte van 2 cM. De beide zijden van den hals zijn zuiver wit gekleurd, zooals pentteekening 1 u duidelijk laat zien. Van achteren bekeken geven deze spierwitte vlekken het vogeltje een dammetje op den nek, dat de diep-donkere kleuren van den kop met die van den rug in verbinding stelt. De borst onder het zwarte befje tot aan de beide vleugels is roestrood, op de helft van het borstje gaat deze kleur in vuil wit over, terwijl in het midden ervan een wit streepje loopt. De vleugels zijn nagenoeg hetzelfde geteekend als de veertjes op den rug, doch zijn de zwarte vlekjes grooter en omzoomd met vuilwitte randjes.

Over de lengte der vleugelslagpennen loopt eene sneeuw witte breede streep, zooals pentteekening 2 te zien geeft. De vleugels draagt dit vogeltje onder den staart. Snavel en pooten zijn zwart, de oogen donker van kleur. Ook hier mogen de zwarte snorhaartjes bij den snavel niet vergeten te worden vermeld. Op den rug en vleugels is het mannetje dus hetzelfde geteekend als het vrouwtje, doch is daar veel donkerder (zie pentteekening 2).

Mevrouw, zijne echtgenote, is ook al weer stiefmoedelijker bedeed, wat pakje betreft. Pentteekening 2

stelt u het eenvoudige vrouwtje voor, dat even groot is als haar man.

De mannetjes moeten in de vogelwereld dunkt mij toch heel wat moeite doen om de dametjes te bezitten. Het vrouwtje verlangt daar doorgaans in de eerste plaats een fraai mannetje, dat verrukkelijk zingt en ten slotte geeft het zich dan nog slechts aan dat mannetje, het sterkst in den strijd om haar bezit. (Gelukkig komen wij mannen er genadiger af, want stelden onze mooie dames zooveel hoge eischen, nu....we willen er niet eens aan denken).

Maar laat ik u het vrouwtje beschrijven. Op den kop is het bruingeel gekleurd met kleine, bruine vlekjes. Op het keeltje heeft het een vuilwit, langwerpige vlekje, terwijl daaromheen weer een klein bandje loopt, zwartachtig gestippeld. Het witte kraagje is echter bij dit vogeltje veel smaller, zooals dit uit penteekening 2 blijkt. Boven de oogen heeft het een wit streepje. De nek is evenals de kop bruingeel gekleurd met kleine bruine vlekjes of schubjes. De rug is eveneens bedekt met vlekken of schubben, welke daar iets groter worden. Op de vleugels is het wijfje nagenoeg hetzelfde geteekend als op den rug. Evenals bij het mannetje treft men ook bij dit vogeltje het witte, breede streepje op de vleugels aan, dat, evenals bij het eerstgenoemde, over de lengte der vleugels loopt. De veertjes op de vleugels zijn eveneens omzoomd met vuilwitte randjes. De staartpennen zijn aan beide zijden zwartbruin gekleurd. Ook de dekveertjes zijn boven en onder den staart wit van kleur. Het borstje is licht geelachtig bruin en gaat op de helft over in vuilwit. Evenals bij het mannetje zijn de vleugels van onderen donkergrijs van kleur. Bek, pooten en oogen zijn hetzelfde gekleurd als bij het mannetje. De snorhaantjes zijn ook bij het vrouwtje aanwezig.

In algemeene trekken kunnen wij dus zeggen, dat het wijfje de donkere kop met het zwarte beffe van het mannetje mist en veel fletscher van kleur is.

Beide vogels staan zeer hoog op de pooten evenals het Roodborstje (*Erithacus rubecula*).

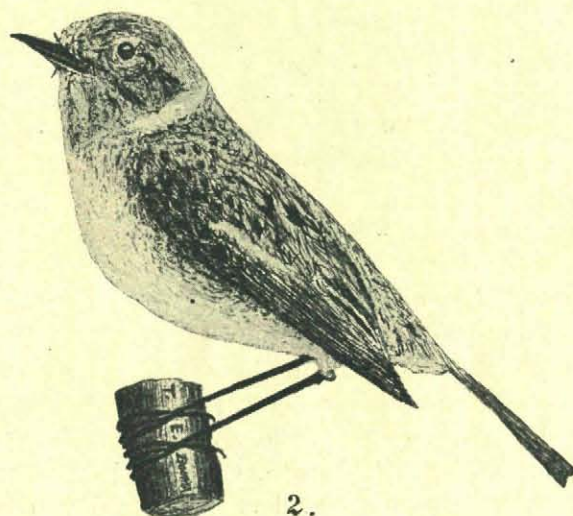
Het echtpaar is ons thans bekend, maar nu willen we er ook meer van weten en gaan op excursie. Wat een tref, al dadelijk krijgen wij hem in 't oog. Ziet het mannetje eens druk woelig tieren in het lage hout. Van takje op takje vliegt het verder langs een hoogen dijk dik met gras begroeid, steeds vergezeld van zijn wijfje, doch het is ook de paartijd.

Wij willen de vogeltjes eens volgen. Blijkbaar vermoeden zij, dat wij hen bespieden en vliegen niet naar hun nestje, dat in onze onmiddellijke nabijheid is gebouwd. Zij hebben stellig geen jongen. Hun luid getjilp zou de zoo goed verborgen woning reeds lang hebben verraden. Wij zoeken nog eens en nog eens, maar mis, we vinden niets en toch

ligt het nestje daar rustig verscholen. Aanstands hierover meer.

Wij zien nu reeds, dat de Roodborst Tapuit zich niet hoog boven den grond begeeft, doch veelal vertoeft op dijken en hooge grasheuvels bij het water, ook wel in dennenboschjes, op heidevelden of op oude steenhoopen dicht met groen bedekt, mits er maar in de omgeving een slootje of beekje is te vinden.

Het voedsel, dat grootendeels van den grond wordt opgepikt, bestaat uit allerhande kleine insecten en hunne larfjes, verscholen tusschen het gras, mede uit kleine insecten niet hoog boven den grond zwevende. Slakjes en kleine wormpjes zijn voor den Roodborst Tapuit niet te versmaden lekkernijen. Aan voedsel eet hij per dag ongeveer 13 à 14 gram aan gewicht op.

Roodborst tapuit; wijfje.

Hij is inderdaad een vogel, die het zijn makkers of andere vogels niet zal lastig maken. Hij is nogal stupied, ziet op lange na niet zoo schrander uit zijne kijkers als het Gekraagde Roodstaartje en behalve in den paartijd, leeft hij toch maar liever op zijn eentje.

Het is werkelijk vermakelijk, dezen vogel eens gade te slaan. Zet hij zich op een nieuw takje of op den grond, dan doet hij mij altijd denken aan een koorddanser, die allerhande bewegingen maakt met lichaam en handen, om toch maar in hemelsnaam niet het evenwicht te verliezen en naar beneden te tuimelen.

Uwe eerste gedachte is ongetwijfeld: „dat dier is zwak op de pootjes“ en zoudt U eene neiging krijgen hem daarop eens goed neer te zetten.

Hebt maar geen medelijden hoor, dat statig buigen met het lichaam en het wippen met den staart is zoo zijn maniertje van doen. Voor hoflakei vind ik hem dan ook geknipt. Hij spreidt voortdurend den staart bij iedere beweging wijd uit. (Als hij

dien niet had, viel hij stellig naar omlaag (?).

De Roodborst Tapuit is nu niet een van de makste vogels en went niet zoo heel spoedig aan den mensch, houdt dezen liefst op eerbiedigen afstand. (Hoe is 't mogelijk!)

Verstaat mij wel, ik bedoel den vogel in de vrije natuur. In gevangenschap is hij natuurlijk wel mak te krijgen. U zoudt verbaasd staan als u zaagt, wat mijne vogels al voor eene meelworm moeten doen. (De kooi uitvliegen, mij overal volgen, om

Roodborst tapuit; jong.

ten slotte pas het lekkers te krijgen, na behoorlijk weer in de kooi te zijn teruggekeerd).

In gevangenschap blijft de oude vogel lang zeer schuw. Zoo erg gemakkelijk in verzorging heb ik hem later evenmin gevonden. Zeer heldhaftig kan ik hem ook al niet noemen. Gemeen niet waar, dat ik hem zoo ga afbreken, doch maakt zelf uwe conclusie maar eens.

In tegenstelling van het Gekraagde Roodstaartje, dat hemel en aarde zou bewegen, als u ook maar even een zijner jongen in de handen zoudt nemen, alleen maar om van zijn kroost eens eene studie te maken, gelooft heer Roodborst Tapuit het wel. Zagen we dan ook bij het Gekraagde Roodstaartje op welke liefderijke wijze het zijne kinderen, ondanks de toeschouwers voederde, Roodborst Tapuit moet niets van dat alles hebben.

Ik kan u dan ook niet medenemen, moet alleen mijne ervaringen van dat geheimzinnig gedoe opdoen, waarom ik zorgvuldig een kijkgaatje maakte in de groote kooi, slechts aan ééne zijde open.

Was ik niet heel voorzichtig, dan bleef alles doodstil bij het minste geruis, dat ik maakte, ondanks het geroep der hongerige maagjes. Toch heb ik de familie heel goed gadegeslagen, al waren het ook soms voor mij inderdaad benauwde momentjes, zoolang niet te kunnen ademhalen, want reeds het vallen van een speld zou aan het voederen der kleintjes oogenblikkelijk een einde hebben gemaakt.

Ik heb u als van zelf gebracht in de voederkamer

der jonge Roodborst Tapuitjes en zal u verhalen wat ik daar zoo zag en opmerkte. Ziet liever zelf maar eens door het kijkgaatje, doch... voorzichtig!

Het is 17 Augustus 1907. We zien daar vader en moeder Roodborst Tapuit bij een keurig mooi nestje, waarin drie jongen zitten, ongeveer twee weken oud, vermoedelijk den 3den Augustus geboren. *Wilt dezen datum goed in uw geheugen prenten, omdat wij zoo aanstonds hieruit iets moeten afleiden.* Maar neen, hoor ik u zeggen, je neemt me beet, het zijn jonge Gekraagde Roodstaartjes. Mis hoor, deze opmerking doet mij goed, pleit voor u, goed hebt u bij de jonge Gekraagde Roodstaartjes uwe oogen den kost gegeven, doch... U vergist zich toch.

Ziet maar eens goed, bijkans alles hebben zij met het jonge Gekraagde Roodstaartje gemeen, behalve het staartje, dat bruin-zwart is en evenals bij dit vogeltje een beetje naar boven is gekeerd, zoolang het in het nestje zit.

Doch ziet nog eens. Ja, op beide vleugels hebben ze een wit streepje. (Vergelijkt penteekening 3 van dit artikel met penteekening 2a, het Gekraagde Roodstaartje in nestvederpakje voorkomende in jaargang 1908 van dit tijdschrift op pag. 152.)

Ook zij kijken met heldere oogen in het rond. Ze maken zich niet boos over onze vrijpostigheid, deinzen niet even terug, gelijk de jonge Gekraagde Roodstaartjes, want... zij kunnen ons immers ook niet zien.

Zij zitten als het ware op één hoopje, een bergje donkerbruin, zes zwarte gaatjes met drie spitse puntjes. Het lijkt wel of dat jonge goedge precies tegen elkaar past, of vader en moeder hen achter-eenvolgens naast elkander in het nestje staken. Allen de bekjes in ééne richting naar de ouders gekeerd, wachten zij op het lekkers, dat komen zal.

Het voederen gaat op dezelfde wijze als bij de Gekraagde Roodstaartjes, de versche mierenieren werden den jongen gegeven, het kunstvoeder aten de ouders, een en ander is u bekend.

De jongen hebben een spitsen van onderen breeden snavel, geel in de hoekjes. Van boven zijn zij donkerbruin gekleurd, terwijl zij op de bruingele borst kleine grauwe appelvlekjes hebben. Over de lengte der vleugels loopt een breede witte streep. De staart is bruinzwart, evenals de snavel en pooten. De oogen zijn donker van kleur.

En nu weer voor u een pijnlijk oogenblikje, zal ik nog eens mijn vogeldagboekje over 1907 openslaan, ga ik u weer even vervelen met een klein stukje geschiedenis, dat ons allicht een beetje wijzer zal maken.

Arnhem.

T. E. BOUMA.

(Wordt vervolgd).

